

ההכנות לכניסה לארץ

פרקים א-ה

(מינוי יהושע, שני המרגלים ביריחו, נס מעבר הירדן, האבנים במלון, ברית המילה, קורבן הפסח, הפסקת המן, פגישת יהושע עם מלאך ה')

כיבוש הארץ ומלכיה ואירועים נלווים

פרקים ו-יב

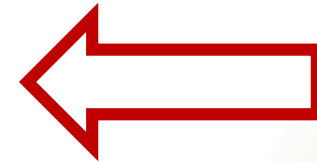
(הכיבוש הנסי של יריחו, שתי מערכות בכיבוש העיר, טקס בהר עיבל והמזבח, תרמית הגבעונים, מלכי הדרום, מלכי צפון)

חלוקת הנחלות בארץ

פרקים יג-כ

(הארץ הנשארת, ההגרלות וההתנחלות, ערי המקלט)

ארועים ונאומי סיום

פרקים כא-כד

(מזבח שבנו שניים וחצי השבטים בעבר הירדן, נאומי יהושע, מות יהושע)

ספר יהושע

יבין מלך חצור שומע את אשר עשו ישראל למלכי הדרום, והוא אוסף כמה מלכים כדי להילחם בישראל. ה' שוב מחזק את יהושע "אל תירא מפניהם כי מחר פעת הזאת אנכי נתן את כלם חללים לפני ישראל". המלחמה מתוארת בעזרה תמציתית: יהושע מצליח להפתיע את האויב ובזכות עזרתו של ה', ישראל מנצחים את מלכי הצפון. לאחר התקיפה, יהושע פונה לכבוש את ערי המלכים ובראשם חצור, שיבין מלכה ניהל את המלחמה נגד ישראל.

יהושע כבש חלקים נרחבים בארץ, אך המלאכה נמשכה שנים רבות "ימים רבים עשה יהושע את כל המלכים האלה מלחמה. כיבוש הארץ נעשה בעזרתו של ה' ובהתאם להבטחתו של ה' למשה "כאשר צוה ה' את משה".

בפרק מופיע גם הכרתת הענקים על ידי יהושע "ויכרת את הענקים מן ההר מן חברון מן דבר מן ענב ומכל הר יהודה ומכל הר ישראל" עם הסתייגות שהענקים נשארו בערי הפלשתים. הפרק מסתיים בסיכומי הכיבוש לקראת פרקי הנחלות: "ויקח יהושע את כל הארץ ככל אשר דבר ה' אל משה ויתנה יהושע לנחלה לישראל כמחלקתם לשבטיהם והארץ שקטה ממלחמה".

תקציר פרק יא

יבין מלך-חצור קורא למלכי-העפון להתאחד נגד ישראל (א-ג)

וַיְהִי כִשְׁמַעַ יְבִין מֶלֶךְ-חָצוֹר (= 'חצור') הָיָא מַמְלַכָּה קְדוּמָה בְּעַפּוֹן הָאָרֶץ. מַמְלַכָּה חֲזָקָה שְׁשֵׁלְטָה עַל הָרֵבָה מַמְלָכוֹת בְּעַפּוֹן וְנַחֲשָׁבָה מֵהַחֲזָקוֹת שֶׁבִּכְנָעַן. יְבִין מַלְכָּה שְׁמַעַ כְּנַרְיָה עַל כִּיבוּשׁ הַדְּרוֹם ע"י יְהוֹשֻׁעַ.

הממלכות אליהן קורא יבין מלך-חצור (א-ב)

וַיִּשְׁלַח אֵל:

1. יוֹבָב מֶלֶךְ-מְדוּן ('מדון' היא ממלכה כנראה ליד טבריה, עפון מזרח לקיבוץ לביא כיום)
 2. וְאֵל מֶלֶךְ-שְׁמֶרוֹן (עיר כנענית קדומה בנחלת זבולון)
 3. וְאֵל מֶלֶךְ-אַכְשָׁף (ממלכה כנענית קדומה כנראה בנחלת אשר, לא ברור היכן בדיוק)
 4. וְאֵל הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מְעַפּוֹן-בְּהָר (= כנראה המלכים אשר בגליל-העליון),
 5. וּבְעֶרְבָה (=בקעת הירדן), נְגַב-פְּנֵרוֹת (=דרום הכינרת),
- וּבִשְׁפֵלָה (=כאן הכוונה כנראה לגליל-תחתון) וּבְנִפְוֹת-דְּוֹר (=אזור עתלית) מַיִם (=ממערב).

העמים היושבים בממלכות אלה (ג)

הַכְּנַעֲנִי: מְמַזְרַח וּמַיִם (=ממזרח להר (באזורים שליד הירדן) וממערב להר ליד הים).

וְהָאֲמֹרִי וְהַחִתִּי וְהַפְּרָזִי, וְהַיְבוּסִי: בְּהָר (ישבו אמנם בחלק ההר אבל היו להם שלוחות גם בעפון)

וְהַחֹוִי: תַּחַת חֶרְמוֹן בְּאֶרֶץ-הַמְּעַפָּה (אזור עפנית לחרמון).

התארגנות עבאית ב"מי-מרום" (ד-ה)

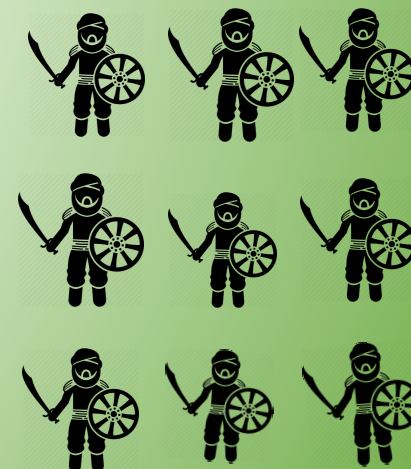
וַיֵּצְאוּ הֵם וְכָל מַחְנֵיהֶם עִמָּם,
עִם-רַב כַּחזוֹל אֲשֶׁר עַל שְׂפַת-הַיָּם לְרַב,

וְסוֹס וּרְכָב רַב-מְאֹד.

וַיִּנְעְדוּ (נאספו) כָּל הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה,

וַיָּבֹאוּ וַיַּחֲנוּ יַחְדָּו אֶל מִי-מְרוֹם (=כנראה מקום בצפון עמק-יזרעאל)

לְהִלָּחֵם עִם יִשְׂרָאֵל.

יהושע מכה המלכים כדבר ה' אליו (ו-ט)

יהושע

וַיָּבֵא יְהוֹשֻׁעַ וְכָל עַם הַמִּלְחָמָה עִמּוֹ, עֲלֵיהֶם,
עַל מִי-מְרוֹם (=שם מקום כנראה בעפון עמק-יזרעאל) פְּתָאִם (=בהפתעה)

הכאה (ז-ח)

וַיִּפְּלוּ בָהֶם (=התנפלו עליהם) וַיִּתְּנֵם ה' בְּיַד-יִשְׂרָאֵל, וַיִּכּוּם !

מרדף והכאה מוחלטת (ח)

וַיִּרְדְּפוּם עַד צִידוֹן-רְבֵּה וְעַד מְשָׁרְפוֹת-מַיִם,
עַד בְּקַעַת-מַצְפָּה מְזֻרְחָה, וַיִּכּוּם עַד בְּלֹתֵי הַשָּׂאִיר לָהֶם שְׁרִיד !
(כנראה בריחתם התבצעה באופן הבא: ראש אחד של האויבים ברח צפונה,
ואח"כ התפעל לשניים: חלק אחד בורח מערבה לכיוון צידון, חלק השני בורח מזרחה
לכיוון בקעת-מצפון (כנראה 'מרג' עיון' של היום).
הראש השני של האויבים בורח מערבה לכיוון דרום ראש הנקרה
אל מקום שקרוי 'משרפות מים')

יהושע משמיד את צבא הרכב (ט)

וַיַּעַשׂ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ כְּאֲשֶׁר אָמַר לוֹ ה':
אֶת סוּסֵיהֶם עָקַר, וְאֶת מְרַכְבֵּיהֶם שָׂרַף בְּאֵשׁ !

ה'

וַיֹּאמֶר ה' אֶל יְהוֹשֻׁעַ:

אֵל תִּירָא מִפְּנֵיהֶם !

נימוק: כִּי מָחָר כָּעֵת הַזֹּאת (=מחר בשעה הזאת)

אֲנֹכִי נֹתֵן אֶת כָּל־סוּסֵי יִשְׂרָאֵל ! (1)

ציווי על השמדת צבא הרכב (ו)

אֶת סוּסֵיהֶם תַּעְקֹר (=עיקור הסוס הוא כנראה הוצא
גיד מאחורי ברכי רגליו האחוריות, העיקור נועד למנוע
את כשירות הסוס לקרב) וְאֶת מְרַכְבֵּיהֶם תִּשְׂרֹף בְּאֵשׁ !

כיבוש העיר חצור וערי ממלכות-הצפון (י-טז)

וַיָּשָׁב יְהוֹשֻׁעַ בָּעֵת-הַהִיא		
ערי ממלכות-הצפון (יב-טז)	חצור (י-יא)	
וְאֵת כָּל עָרֵי הַמְּלָכִים-הָאֵלֶּה וְאֵת כָּל-מְלִיכֵיהֶם לָכַד יְהוֹשֻׁעַ, וַיִּכַּם לָפִי-חָרֹב הַחָרִים (=הרג) אוֹתָם ! (יב)	וַיִּלְכְּדוּ אֶת חָצוֹר וְאֵת מְלָכָהּ הִפָּה בַּחָרֹב !	לכידת הערים והכאת מלכם
כַּאֲשֶׁר צָוָה מֹשֶׁה עֶבֶד-ה' !	הסיבה להכאתה ראשונה: כִּי חָצוֹר לְפָנָיו הָיָא רֹאשׁ כָּל הַמְּמַלְכוֹת-הָאֵלֶּה !	הסיבות להכאתם
רַק אֶת כָּל הָאָדָם הִפּוּ לָפִי-חָרֹב, עַד הַשְּׂמָדִים אוֹתָם, לֹא הִשְׁאִירוּ כָּל-נֶשְׁמָה ! (יד)	וַיִּכּוּ אֶת כָּל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר בָּהּ לָפִי-חָרֹב, הַחָרִים, לֹא נֹתַר כָּל-נֶשְׁמָה !	החרמה מוחלטת
רַק כָּל הָעָרִים הָעִמּוּדוֹת עַל תֵּלָם: לֹא שָׂרַפְם יִשְׂרָאֵל ! זוֹלָתִי (=רק) אֶת חָצוֹר לְבָדָה שָׂרַף יְהוֹשֻׁעַ ! (יג)	וְאֵת חָצוֹר שָׂרַף בְּאֵשׁ !	שריפת הערים
<small>הערה: הפס' בא לומר שמתוך ערי הצפון שנכבשו רק חצור נשרפה. בין ערי הדרום יריחו ו'העי' הם כנראה הערים היחידות שנשרפו ע"י יהושע במהלך הכיבוש. הסיבה לכך שהם לא נשרפו היא כדי שישראל יוכלו לקבלן בשלמותן וליהנות מהן כפי שהבטיח ה' לבנ"י בתורה)</small>		
וְכָל שָׁלַל הָעָרִים-הָאֵלֶּה וְהַבְּהֵמָה בָּזְזוּ לָהֶם בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל ! (יד)		לקיחת השלל

הערת הכתוב: יהושע הולך בדרכי משה (טו)

כַּאֲשֶׁר עָנָה ה' אֶת מֹשֶׁה—עֲבֹדוּ (להשמיד את גוי הארץ וכד')

בֶּן עָנָה מֹשֶׁה אֶת יְהוֹשֻׁעַ (=אמנם לא נכתב בתורה מה ציווהו, אך ברור שעיווהו)

וְכֵן עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ: לֹא הִסִּיר דְבַר מִכָּל אֲשֶׁר עָנָה ה' אֶת מֹשֶׁה !

סיכום כיבוש כל הארץ (טז-כ)

הארץ שכבש יהושע (טז-יז)

ויקח יהושע את כל הארץ-הזאת:

ההר, ואת כל הנגב ואת כל ארץ-הגשן ואת השפלה ואת הערבה,

ואת הר-ישראל (הר-אפרים + הרי הגליל) ושפלתה,

מן ההר-החלק העולה שעיר ועד בעל-גד בבקעת-הלבנון, תחת הר-חרמון

הריגת המלכים (יז-יח)

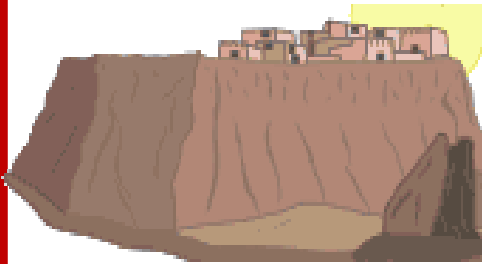
ואת כל מלכיהם לכד, ויפס וימיתם!

ימים-רבים עשה יהושע את כל המלכים-האלה מלחמה!

העיר היחידה שהשלימה עם ישראל (יט)

לא היתה עיר אשר השלימה אל בני-ישראל,

בלתי (=חוז מ:) החוי ישבי-גבעון (ראה פרק ט. גבעון= הגבעונים ועריהם: גבעון, כפורה, קרית-יערים, בארות)

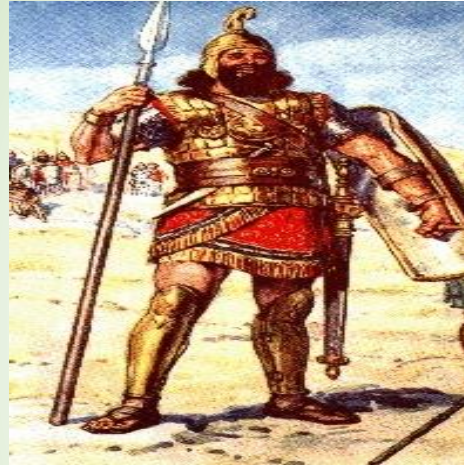

הסיבה שהורשת הארץ נעשתה במלחמה (כ)

את הכל לקחו במלחמה! כי מאת ה' היתה לחזק את לבם לקראת המלחמה את (=עם) ישראל,

למען החרימם (=חריגתם), לבלתי היות-להם תחנה (=חנינה ורחמנות), כי למען השמידם כאשר צוה ה' את משה.

רק בעֶזְחָה בְּגִת וּבְאִשְׁדּוֹד (באזורי הפלשתים) נִשְׁאָרוּ !

הכרתת הענקים ועריהם (כא-כב)

וַיָּבֹא יְהוֹשֻׁעַ בַּעַת הַהַיָּא: וַיִּכְרַת אֶת הָעֲנָקִים מִן הַהָר,

מִן חֶבְרוֹן, מִן דְּבַר, מִן עֵגֶב, וּמִכָּל הָר-יְהוּדָה, וּמִכָּל הָר-יִשְׂרָאֵל
עִם עָרֵיהֶם הַחֲרִימִם יְהוֹשֻׁעַ ! לֹא נֹתֵר עֲנָקִים בְּאֶרֶץ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל,

חלוקת ארץ ישראל
לנחלות השבטים

הנחלת הארץ לשבטים (כג)

וַיִּקַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת כָּל הָאָרֶץ,

כְּכֹל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֶל מֹשֶׁה,

וַיִּתֶּנָּה יְהוֹשֻׁעַ לְנַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל

כַּמַּחְלָקָתָם לְשִׁבְטֵיהֶם (=כפי החלוקה לשבטיהם)

וְהָאָרֶץ שָׁקְטָה מִמִּלְחָמָה !